UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Impuberu[m] aliis substitutio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

ea hanc legem volo te facere notare tria. Primo qd iſta verba ſm conditiones infraſcriptas.lꝫ conditio non ſit adſcripta, non declarant voluntatem eſſe imperfectam,qꝛ ſi eſſet imperfecta voluntas,teſtm̄ eſſet nullum,vt d.l.furioſum.ſ.tit.ij.⁊ d.l.ſi quis cū teſta menū.ff.de teſta. ¶ †Scdo no.qd vicus,terra,ſeu caſtrū,hꝫ pro
3 prios fines.Ex hoc dico,qd ſi factus eſt exercitus contra illud caſtrum,vel contra aliquam terram,vel facta eſt aliqua caualcatio p territoriū,⁊ illi qui fecerunt,accuſantur quis locus confinabitur in accuſatione? Uel pone,† aliquis occupauit vnam terrā,de hoc p
4 ceditur contra eum,quis locus confinabitur contra eū in accuſatione,cū l.libellorū.ff.de accuſ.dicat qd debet poni locus,vbi maleficium eſt factum? Reſpondeo,qd debēt poni confinia territorij, qñ ſit in ipſo caſtro vel vico,vt hic. Nec debet poni locus particularis,vt l.libellorū.qd eſt verum,qñ maleficium reſpicit illū locum
b particulariter,ſecus ſi totū locū reſpicit vniuerſaliter vt l.de pupil
5 lo.§.q nunciant.de ope.no.nun. Dixi plene in l.libellorū. ¶ †Alt. no.ex iſta l. qd in teſtamētis in quacūqꝫ parte cōditio adijciatur, totam diſpoſitionem reddit cōditionalē,vt hic in fi.⁊ importat naturam illorum verborum,ſm conditiones infra ſcriptas.argum.l. Modeſtinus.ff.de ſol.hoc etiam facit natura vltime voluntatis, vt l.quibus.diebus.§.quidā Titio.de cond.⁊ demon.lꝫ ſecus eſſet quandoqꝫ in contractibus,vt no.in l.ij.circa fin.gloſ.magne de in diem addic.

ADDITIONES.

a ¶ Condictionem. Adde qd hic facit, qꝫ ſi aliquis conceſſit mihi rem aliquam in feudū vel emphyteuſim,ſm formam,⁊ modū quibus anteceſſoribus meis erat conceſſum,lꝫ non appareat quibus modis,vel formis conceſſum erat eis,non vitiatur conceſſio mihi facta,imo illud verbum ſm,ponitur potius caſualiter,⁊ exponitur id eſt,qꝛ meis anteceſſoribus erat conceſſum,vt eſt caſus in d.c.Abbate ſane,vt habetur per Gul.de Cu.⁊ Bar.in l.eū qui.§.Julia.de conſti.pec.Tangitur in l.admonendi.de iureiurand.⁊ deciditur p Bald.conſil. Pau.de caſtr.hic,⁊ conſi.cccxij.in cauſa decennali. cccxl.iij.lib.
b POMA. ¶ Secus. Opponi.contra tex.de l.ita ſtipulatus in prin. ſecundum vnam lectur.vt ibi per Bartol.ff.de verborum obligat. Solut.vt ibi per eum.

LEX. IX.

1 Tacita pupillaris cōprehēſa in expreſſa vulgari,non admittitur contra matrem.
2 Tacita vulgaris cōprehenſa in expreſſa pupillari,admittitur contra matrem.

a Cum quidā. a Breuiter dicit ſecundū communem opin.iſta no.l. Tacita pupillaris non admittitur contra matrem.h.d. Secūdum communem opin.dicitur hic qꝫ tacita pupillaris non admittitur contra matrē.Contra.ff.de vulg.⁊ pup.l. Lucius. Dicunt quidam,hoc ideo,qꝛ mater fuit inſtituta.Hec eſt falſa.vt
1 l.precibus.ſ.tit.j.Alij dicunt.† ⁊ hec eſt melior,qd hic loquitur in tacita pupillari,que continetur in breuiloqua. Iſta eſt bona,vt videbitis in l.precibus.ſ.ti.j.⁊ ibi dicam. ¶ † Querit gl.quid ecōuer
2 ſo,vtrum tacita vulgaris,que continetur in expreſſa pupillari,admittatur contra matrem? Gl.dicit qꝫ ſic,quia per eam non ſuccedi tur pupillo,⁊ optime dicit,quam glo.vide.Secundum iſtam lect. gl.ſume ex hac lege vnū notabile qd forte neſcirem tibi alibi inuenire quod † vulgaris expreſſa in vnum caſum tantum continet ta
3 citam pupillarem,niſi quādo mater eſt in medio,vt hic declaro b.
b Uulgaris habet in genere in confuſo vnum caſum tantū,ſi heres non erit,hic caſus ſubdiuiditur in plures,ſi heres non erit qꝛ noluit vel qꝛ non poſſit.illud,quia non poſſit,diuiditur in multos caſus,vel non poteſt,quia non naſcitur vt hic,vel non poteſt,ꝓpter impotentiam iuris vt ſupra titu.j.l.ij.vel propter errorem teſtatoris,vt l.cum proponas.eodem titul.vel propter alios caſus,quos omitto hic fuit facta, ergo vulgaris in vnum caſum particularem tantum,ſcilicet ſi non naſcetur,⁊ tamen iſta continet tacitam pupillarem,ſecundum lectur.gloſſ.quam not. Licet iſtius gloſſ.lectu. ſit communis,⁊ vera in ſe tamen non placet quantum eſt ad iſtam l.nam,vt videtis in dubio iſtius l.dubitauerunt Ulpia.⁊ Papi.viri excellentiores,ſed de ipſo dubio eſt caſus in l.precibus.ſ.titul.j. que lex fuit antiqua ante iſtam,vnde non eſt veriſimile,qd de caſu legis dubitauerint Ulpia.⁊ Papi.Unde videtur gloſſ.noſtra aliud dicere,quam doc.noſtri loquēdo intellexerunt,⁊ ſecundū iſtā lectur,breuiter dicit,Uulgaris expreſſa in vnum caſum porrigitur ad alium non expreſſum,niſi mater ſit in medio, que fuit coheres data inſtituto hoc dixit.ſuper ver.deceſſit poſt aditam hereditatem ſecūdum hanc lect.gl. Tu dic ante aditam hereditatem ſecundum hanc lect.quod iſta lec.ſit vera,probatur,quia nō eſt veriſimile,quod Papinianus dubitauerit de caſu.l.precibus.ſ.titu.j. Item qui dicit de hereditate filij vel primi teſtatoris. Item pro hoc facit tex.qui dicit ſubſtitutionem quidem in huiuſmodi caſu,⁊ ſic loquitur de vna ſubſtitutione, ſcilicet vulgari, quā in vno caſu admittit ſcilicet cum nō naſcetur poſthumus,in alio reſpuit ſcilicet cum naſcetur ⁊ morietur.Si enim intelligeretur de tacita pupillari, vt gl. dicit, tunc ſubſtitutionem vulgarem in omnem caſum admitteret, pupilarem vero tacitam contra matrem repelleret,⁊ ſic loqueretur de diuerſis ſpeciebus ſubſtitutionis,cuius cōtrarium aperte dicit text.loquitur enim de vna ſubſtitutionis ſpecie, que certo caſu admittitur,certo caſu reſpuitur fauore matris. vide text.ibi, nos itaque.vſqꝫ in finem. ¶ Ex iſta lect.nota † quod vulgaris expreſſa in
4 vnum caſum, porrigitur c ad omnes alios caſus,ex quibus quis he
c res non efficitur. ¶ Secundo nota quod † vulgaris in caſum ta
5 citum,non admittitur contra matrem ¶ Contra iſtud opponi.de gloſſ. fina. iſtius legis que dicit, quod tacita vulgaris admittitur contra matrem. Reſpon.fallit hic.nam non admittitur contra matrem coheredem datam pupillo,per rationē poſitā in text ¶ Item contra iſtam lecturam oppo.vulgaris ſubſtitutio habet locū,ſi heres non erit, ſed hic pupillus fuit heres teſtatoris ſtatim,quando natus fuit,quia ſuus heres erat ego,⁊c. Reſpondeo,quando ſuus inſtituitur cum extraneo exiſtentia ſui heredis non operatur aliquid circa ea que ex teſtamento depēdent,vt lege.apud Julianū.§.idem Julianus.⁊ ibi per Dyn.ff.ad Trebelli. Ita hic in propoſito,fuit inſtitutus vēter vna cum matre,que eſt extranea, ideo hic exiſtentia ſui heredis. non poteſt aliquid operari, quod autem hereditas fuerit adita, hic expreſſe non dicit Tene menti.

ADDITIONES.

a POMA ¶ Cum quidam. Uide vnum nouū intellectum ad iſtum tex.per Bolog.in ſua theoric.⁊ iſta ponit caſum Bartol.in l.j.ff.de vul.⁊ pu.⁊ ibi vide veriſſimum intellectum ad iſtam l.per Domi. Jaſ.⁊ vide Alexand.conſi.j.volu.j.
b POMA. ¶ Hic declaro. Idem etiam eſſet in fratre ſecundum Ange in conſi.cclvij.incip.ex ſerie teſtamenti.in ver.iij.hoc probatur.not.conditionis.
c ¶ Porrigitur. Adde tu ad Bar.hic.⁊ vide Alex.de Imo.in cōſi. iiij.in ij.volumine.

De impub.& aliis ſubſt. Rubr. XXVI.

a ¶ Cōtinuatio patet a per ſeq.quia de inſtit.in primo gradu,reſtat videre de inſti,in ſecundo gradu.

ADDITIONES

a POMA. ¶ Cōtinuatio patet. Quero quis melius rubricauit Imperator hic,an iuriſcōſultus in fin.ff.de vul.⁊ pup.De hoc per Jaſ.in rub.ff.de vulg.⁊ pup.in princ.in ij.lect.vbi etiā ponit,quae differentia eſt inter ſubſtitutionem,⁊ inſtitutionem. Item cum ſint quinque ſubſtitutiones,tamē Juriſcon.in fi.ff.non facit mentionem niſi in duabus.vide per eum.

LEX. I.

1 Partes adiecte in inſtitutione, intelliguntur repetite in ſubſtitutione ſimplici.
2 Uerba preteriti temporis non extendun tur ad futura.

Cum heredes. Iſta eſt clara,partes adiecte in inſtitutione, in ſubſtitutione ſimplici intelliguntur tacite repetite. h.d. † Et ideo tene menti, quod partes adiecte in inſtitutione, intelliguntur re
1 petite in ſubſtitutione ſimplici. ⁊ hoc ex interpretatione declaratiua,quia ſic teſtator ſenſit. Ad idē de leg.j.l. ſi ſeruus plurium.§. fin. ¶ Item contra facit l.talis ſcriptura.§.fin.eod tit.vbi videtur quod ex interpretatione extenſiua. † Solu. Illud ideo, quia hoc
2 natura verbi preteriti temporis non patiebatur vt extenderetur ad futura, ideo non poteſt dici ex interpretatione declaratiua, hic vero patitur natura verborum. Uenio ad gloſſ noſtram ⁊ oppo. l.nonnunquam.ad Treb.Sol. Iſtud eſt verum, niſi ex preſumpta voluntate defuncti aliud appareat, quia in ſubſtitutione cognominauit nominibus proprijs,vel eos grauauit onere equali.

LEX II.

1 Iſta verba vos inuicem ſubſtituo, non continent niſi duas tantum, ſcilicet vulgarem, ⁊ pupillarem, niſi repugnaret etas perſonarum.

a Hereditatem. Subſtitutio breuiloqua in perſonis impari. poteſt porrigi ad eū caſum,in quo vtriqꝫ poteſt pariter ſubſtitui. d. Hanc l habuiſtis in l. teſtamento.ſ.de teſta.mil. vbi tractaui de iſta materia. Sed,vnū volo,quod ſcias, quod nūquam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

1 fuerā dicere, qđ † pridie iudicaui ſiue conſului in q. de facto. Nonne
cuilibet extraneo poteſt ſubſtitui poſt aditam here. per fideicōmiſ-
ſum: Certe ſic, vtrum ergo debet intelligi dum dicit, vos inuicem
ſubſtituo, ſcʒ, ſi vnus heres non erit, alter ſit heres, ⁊ quandocūq;
heres deceſſerit, vnus reſtituat alteri. Dico qđ illa verba, inuicē
ſubſtituo, non continent niſi directas tantum ſcʒ, vulgarem. ⁊ pu-
pillarem. ⁊ niſi repugnaret diſparitas perſonarum, ad fideicōmiſ-
ſarium non porrigitur, vt hic, ⁊ l. iam hoc iure. §. j. ⁊ l. qui duos im-
puberes. ff. eo. ⁊ ibi per Dy. ideo tene menti, q2 conſului, vt dixi.

ADDITIO.

a ℭ Pariter ſubſtitui. Adde qđ hoc fallit, niſi cū ſubſtitutione bre-
uiloqua eſſet iuncta ſubſtitutio cōpendioſa, vt quando teſtator di-
xit, quandocunq; alter veſtrum deceſſerit, vos inuicē ſubſtituo, nā
tunc propter illud verbum compendioſum comprehendetur poſt
adi. here. fideicommiſ. ſubſtitutio, que in compendioſa continetur.
l. precibus. in fi. ⁊ c. Ray. de teſt. Et ita dixit Alexā. velle Bar. in l.
Lucius, in antepe. ⁊ pe. q. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in repe. l. ſi arrogator.
ff. de ado. ⁊ in l. centurio. ff. eo. per Ray. Nic. de nea. ⁊ Bal. in l. iaʒ
hoc iure. §. ſi. eod.

LEX III.

HEres inſtituta. Qui repudiat ex teſta-
mēto, facit locū ſubſtitu
to vulgari, qui excludit venientes ab inteſtato. h. d. Uer-
ba, ſi heres non erit, in pupillari ſubſtitutione comprehēſa, taliter
debent intelligi, ſi heres non erit ex teſtamento.

LEX IIII

1 ☞ Subſtitutio vulgaris expreſſa quando non porrigatur ad taci
tam, pupillarem.

1 **QUamuis.** [a] Hec eſt no. l. valde. Subſtitutio vul
garis porrigitur ad tacitā pupill. niſi
teſtatorem aliud voluiſſe probetur, vel propter imparita
tem perſone inſtitute cum pupillo, aliud preſumatur. h. d. Oppo.
1 ad prin. ff. eod. l. iam hoc iure. in prin. Sol. Uulgaris expreſſa † por
rigitur ad tacitam pupil. niſi teſtator aliud expreſſerit. vt in l. cū ex
filio. §. ſi. ff. eo. vel niſi aliud voluiſſe probetur, vt hic in prin. vel ni-
b ſi aliud preſumatur voluiſſe, vt hic in fin. Secundo no. ex hac l. q
habeo pro ſingulare multū, ⁊ neſcio alibi ita clare, nec forte aliquo
2 modo. † No. qđ quando ſubſtitutio vulg. eſt facta duobus ſimul, ⁊
copulatiue, qđ non habet locum in perſona vnius, niſi habeat lo-
cum in perſona vtriuſque, ⁊ ideo in caſu hui9 l. ſi firmianus heres
non eſſet, ſed eſſet heres Uelia, vel econuerſo, ſubſtitutus vulgari-
ter non admittetur. Uide tex. ⁊ gl. ſuper ver. in eum. Tʒ ergo iſta
gl. manifeſte, qđ in caſu huius l. iſta ſubſtitutio non pōt habere lo-
cum, niſi haberet locū in perſona vtriuſque. Sic etiam intelligebat
Domi. Jac. bu. Ad iſtam lec. op. de l. falſa. § fi. de cond. ⁊ demonſt.
Gl. dicit hic, fallit hec regula, hoc non eſt verū, ⁊ contra l. heredes.
mei. §. cum ita. ff. ad Treb. de leg. iij. l. ſi. §. filium. ⁊ ad Treb. l. Luci9.
§. Caio. ff. de iniu. teſt. l. pen. ⁊ l. pater filiam. §. ſi ad l. fal. Sol. Bre-
uiter quantum ad propoſitum dico aliud in ſubſtitutione vulgari,
vt hic aliud in ſubſtitutione pupil. vel fideicommiſſaria, vt in con-
trario, rationem huius dicam vobis in l. pen. j. eo.

ADDITIONES.

a ℭ Quamuis. Uide Bal. conſ. cciiij. ⁊ ſequē. P. PAV. P. ℭ Quāuis.
Circa materiam huius l. qđ vna determinatio reſpiciēs plura de-
terminabilia, ⁊c. vide Alex cōſ. clxxxvi poſt med. Uide per nouiſ
ſimos in l. ſi ad litem. in prin. ff. ſol. ma. in l. in teſtamēto C. de teſt.
mil. Jaſo. in l. in teſtamento. ⁊ vide eundē in l. contra maiores. poſt
prin. de inof. teſt, vbi etiam dicit qđ aliquando ſecus. Et pro limita
tione quam ponit Alex. in d. l. in teſtamēto. ⁊ in l. hoc iure. all. Be
ne. de plū. in l. ſi ita ſcriptum. de ma. teſt. vide Soci. in l. quoties. in
j. no. de cōd. ⁊ demōſt. Jtem adde qđ vbi plures determinationes
reſpiciunt vnū verbum, quilibet per ſe determinat. nec inter ſe in-
uicem determinantur, vt declarat Bal. per illū tex. in l. pretor. §. ſi
quis aduentu. ff. vi bo. rap.
b AND. BAR B. ℭ Scdō no. Sed aduerte diligenter, qđ trāſmiſ-
ſio hereditatis non peruenit ex teſtamēto, ſʒ ex l. prouiſione. Bar.
met. in l. ſi fratris. C. de iure delib. l. ſi filius heres. de libe. ⁊ poſth. ⁊
ſic in caſu noſtro, vel quando mater eſt premortua, filius vigore ſui
tatis deberet tranſmittere etiam non aditam, ad quoſcunq;, vt in
d. l. ſi fratris. Et ſic ſubſtitutus deberet excludi ratione coheredis
extranei. ⁊ ſic nullo modo procedit iſta, lectu. Et ſi dicatur, ſubſti-
tutio impedit ſuitatem, certe nō eſt verum q2 tacita. l. ſi pater. ff. de
pu. cre. Et an clauſula in fi. poſita referatur ad omnia, ⁊ ea deter-
minat equaliter, vide Bar. in conſi. xxxiij.

LEX V.

POſt aditam. Uulgares ſubſtitutiones adita
here. expirant. hoc dicit.

LEX VI.

4 ☞ Jus accreſcendi operatur quod accreſcit inuitis, ⁊ quando.
5 An quis poſſit repudiare ius accreſcendi vno iure, ⁊ habere alio.

TEſtamēto. Jnter inſtitutos, ⁊ inuicem ſub-
ſtitutos eſt locus iuri accreſcē.
h. dicit. vel Breuius, ſubſtitutio ius accreſcēdi impe-
1 dit. hoc dicit. † Not. hic quod ad hoc q ius accreſcen. lo-
cum habeat, oportet quod teſtamentum ſit iure factum. dicit enim
tex. iure factum Quod intelligo quod accreſcat ex virtute teſtamē-
tarie ſucceſſionis, poteſt enim ab inteſtato, vel rup. teſt. eſſe locus
2 iuri acc. vt l. j. ē. quādo non pe. par. petē. accre. † Not. quod ad hoc q
ſit locus iuri accreſc. oportet quod multi ſint inſtituti, vt dixit text.
multis inſtitutis, ⁊c. Quod intelligo quod ſit locus ex coniunctione
hominis, nam eſt etiam quedam legalis cōiunctio, vt quādo vnus
inſtituitur, ex perſona eius deuenitur ad plures, vt ſi inſtituatur
vnus ſeruus plurium dominorū, tūc vtrum inter illos dominos ſit
locus iuri acc. tūc dic vt l. ⁊ proculo. ff. de le. ij. ⁊. l. ſeruus communis
3 ab exte. de acq. here. de le. iij. † No. quod ſubſtitutio nō impedit ius
accreſcēdi. Dicit enim tex. inuicē ſubſtitutis. Quod intelligo, inter
eoſdē nā teſtator ſubſtituēdo eos inuicē noluit ius eorū diminue-
re, ſed magis augere, ⁊ ſic ius accreſ. nō ſuſtulit. Secus ſi extraneū
ſubſtituiſſet nam ſubſtituēdo extraneū, tollit inter heredes ius ac-
creſ. vt l. pen. ff. de iniuſt. teſt. ⁊ hic eſt caſus illius l. difficilis. Quod
a dixi plene in l. re cōiuncti. de leg. iij. No. quarto[a] quod accreſcit in-
b uitis, ⁊c. Contra hoc oppo.[b] de l. cum hereditate. ff. de acquir. he-
4 red. † Gl. dicit quod accreſcit inuitis. verū eſt, ſi voluerint ſuā por-
tionem retinere. Tu dic melius, q quando eſt ius acc. ſimpliciter,
abſq; ſubſtitutione, tunc gloſ. dicit verum. Sed quādo eſt ſubſtitu-
tio, vnde portio alterius debet ad alium coheredem ex diſpoſitio-
ne peruenire accreſcit ei inuito, velit nolit poſtquā partem ſuam
agnouit ⁊ tūc habet locum d. l. cum hereditate, ⁊ l. ſi tu ex parte. ff.
de acquir here. Circa hāc l. quero vos videtis hic, quod ius accre-
5 ſcendi concurrit cum iure ſubſtitutionis, quero † vtrum poſſit repu-
diare vno iure, ⁊ habere alio? Glo. dicit hic quod ſic. Jdem not. in
l. nec his. §. heres. ff. de acquir hered. Contrarium not. in l. ſi quis
heres. eo. tit. Tu dicas quod poſtquam agnouit partem ſuā, ⁊ alia
portio inuito accreſcit ex ſubſtitutione. Si autem nō agnouit po-
teſt tamen primo partem ſibi ex inſtitutione delatā repudiare ⁊ ex
ſubſtitutione iure accreſcēdi habere. Jſtud probatur in d. l. ſi tu ex
parte. ff. de acqui. her. ſi quis bene inſpexerit.

ADDITIONES.

a ℭ No. quarto. Et an illa lex hic alleg. cū hereditate. habeat locum
in eo, qui eſt inſtitutus, ⁊ pupillo ſubſtitutus. allegatur Bart. ſibi
contrarius in l. fina. ff. de acqui. heredi.
b POMA ℭ Oppo. not. quod quando ius accreſ. ſimpliciter eſt de
per ſe, abſque ſubſtitutione in his, qui adierunt portionem ſuam,
tunc neceſſe eſt ei, ſi voluerit retinere ſuam partem quod etiam ip-
ſis inuitis ſibi accreſcat portio eorum, quia voluerunt agnoſcere.
Si vero eſt adiunctum cum ſubſtitutione, ex quo ſemel portionem
ſuam agnouerunt, ſiue velint ſiue nolint, portio eorum, qui non
adierunt, ipſis inuitis ſibi accreſcit. quod not.
* CLAVD DE SEISS. poteſt. Jſtud videtur contra iſtum tex.
nā hic adierat iſte cui accreſcit q2 text. dicit. adeuntibus, ⁊ tamen
habet iure accreſcendi. cogita.

LEX VII.

SI teſtamento. Per ſubſtitutionem pu
pil. ſucceditur pupillo ex
teſtamento, ⁊ venientes ab inteſt. excluduntur. h. d. que
requiruntur ad pupilla. ſubſti. ponit text. ⁊ glo. in l. ij. ff.
de vulg. ⁊ pupilla.

LEX VIII.

6 ☞ Pupillaris, que continetur ſub compendioſa, vel breuiloqua,
an ſit tacita vel expreſſa.
9 Subſtitutio cōpendioſa facta a milite poſt aditam hereditatem, eſt
ſpecies ſubſtitution. ab aliis diſtincta, facta a pagano eſt adiectio.
11 Effectus ſubſtitutionis compendioſe, in milite, ⁊ in pagano.
12 Subſtitutio compendioſa facta per verbum commune an ſit fidei-
commiſſaria.

a **PRecibus.** [a] Diuiditur in partes duas. Pri-
mo ponit hema, ⁊ ponit queſtio.
Secūdo ad queſtio. reſpōdet per ordinem. Secūda ibi,
nā non eſt incerti iuris. Breuiter. h. d. Subſtitutio vul-
garis expirat adita heredita. nec per tacitam pupilla. in ea cōten-
tam mater excluditur, ſed ex ſubſtitutione pupilla. vel cōpendioſa
facta a milite ſubſtitutus in totum iure directo intra tempora pu-
bertatis admittitur, poſtea vero ſi mater in medio eſt, obliquatur.
1 hoc dicit. modo habes literam claram. Not. ex hac l. primo † quod

Imperator male querenti, benigne reſpõdet. Quod dic vt dixi in
2 l. vt reſponſum. §. de tran. Scđo no. † qđ vulgaris expreſſa expirat
3 adita heredi. Tertio no. † qđ pupillaris expreſſa excludit matrem
4 in totum. No. quarto † ꝙ cõpendioſa facta a milite intra tẽpus pu
bertatis, valet iure directo, poſtea obliquatur. His premiſſis ve-
nio ad apparatum, ⁊ videtur qđ in primo caſu quãdo eſt facta ſub-
ſtitutio vulgariter, mater repellatur, nam † expreſſa vulgaris, conti
net in ſe tacitam pupil. vt l. hereditatem. ſupra eodem. ⁊ l. iam hoc
iure. ff. eod. ſed pupillaris excludit matrem, vt hac l. ⁊ l. Papinia-
nus §. ſed nec impuberis. ff. de inoffi. teſt. ergo, ⁊c. Sol. Dicit glo.
qđ ille leges contrarie loquuntur in pupillari expreſſa, nam tacita
pupillaris cõtra matrem non admittitur. Ita tenet hic, ⁊ in l. fi. ſu-
pra, titu. j. ⁊ vbique. Tamen in hoc eſt varietas vtrum quando ma
ter eſt in medio in vulgari expreſſa inſit tacita pupillaris. Nã alibi
videtur dicere gl. quod bene continetur illa tacita pupillaris, ſed
non haberet effectum contra matrem. Alibi videtur dicere, qđ ta
cita pupil. tunc non continetur in expreſſa vulg. Iſta variatio col-
ligitur ex gl. hic poſita, ⁊ §. titu. j. l. fin. ⁊ glo. in l. centurio ff. eo. Veri
tas eſt, quod continetur in expreſſa vulgari, ſed non habet effectũ
fauore matris, vt §. titu. j. l. fin. vbi caſus eſt. Nam ibi dicitur, quod
ſi mater decedat antequam pupillus, ſubſtitutus admittitur, ex vi
gore tacite pupillaris. Quod non eſſet verum ſi ab initio in ea nõ
contineretur, quia quod ab initio, ⁊c. vt in reg. iuris, que ab initio,
⁊c. Contra hoc oppon. de l. in teſtamento. in fin. §. de teſta. mil. So
lu. Tacita pupil. non admittitur contra matrem, niſi voluntas de
b functi probetur coniecturis aliquibus. Ita tenet glo. not. vide eã
c ſuper verb. omnimodo. Contra hoc oppo.[c] de hac ea. l. in fin. nam
ſubſtitutio compendioſa habet in ſe tacitam pupil. ⁊ tamen matrẽ
excludit, vt hac l. Idem in ſubſtitutione breuiloqua, que continet
in ſe pupillarem, ⁊ tamen matrem excludit vt l. Lucius. eo. Huius
6 timore eſt videndum hic † vtrum iſta pupillaris, que continetur
ſub compendioſa vel breuiloqua ſit expreſſa, vel tacita. Glo. j. ma
gna hic poſt prin. videtur tenere quod ſit tacita. vide eam alibi. in
fin. glo. tenet quod in compendioſa, ⁊ breuiloqua contineatur pu-
pillaris expreſſa. Vide eam, que eſt verior. Dico quod vtraꝗ põt
eſſe vera diuerſis reſpectibus nam quedam eſt tacita pupill. que
nullo modo exprimitur, nec verbis generalibus, nec ſpecialibus,
vt illa, que continetur in vulgari expreſſa, nam verbum vulgaris,
nullo modo ex virtute verborum continet pupillarem, ſed ſubin-
telligitur ex preſumpta volũtate defuncti. vt d. l. iam hoc iure. ⁊ §.
tit. j. l. fin. ⁊ ita matrem non excludit vt hic. ⁊ §. titu. j. l. fi. Quedã eſt
pupillaris tacita, expreſſa tamen verbis generalibus vt ea, que cõ
tinetur in compendioſa, ⁊ breuiloqua. Nam ibi ſunt verba genera-
lia, apta comprehendere in ſe pupillarem, ⁊ illa matrem excludit,
vt hic, ⁊ d. l. Lucius. ff. eod. Poteſt ergo ſubſtitutio pupil. conten-
ta in cõpendioſa, ⁊ breuiloqua, vno reſpectu dici tacita ſcȝ, ſpeciali
ter, nõ enim fuerũt ſpecialiter verba pupi. ſubſti. expreſſa, ⁊ iſta ea-
dem ſubſtitutio poteſt dici expreſſa, ſcȝ generaliter. Fuerunt enim
expreſſa verba generalia apta pupillarem ſub generalitate cõpre-
hendere. Et ita ſaluantur iſte glo. Vel dic ad l. Lucius. ſecundum
iſtam glo. quod ibi tacita pupillaris admittitur contra matrem, ex
preſumpta voluntate defuncti, q͛ frater pupilli erat ſibi ſubſtitu-
d tus. quod eſt valde no.[d] vide iſtam glo. que eſt gloſſ. vlti. Et no. qđ
7 † quando frater impubes eſt impuberi ſubſtitutus, preſumendum
eſt quod teſtator voluerit matrem excludi. Tene menti iſtam glo.
e ⁊ ſimiles, quod voluerit valere iure directo. Vlterius op.[e] dicitur
hic, ꝙ compendioſa vltra tempora pubertatis obliquatur contra,
imo videtur quod omni tẽpore valeat iure directo in milite, vt ff.
eod. l. centurio. ff. de teſta. mili. l. milites etiam his. Solu. Dicebat
Pi. quod miles impuberi non poteſt directo ſubſtituere, per hanc
l. quod eſt falſum, per leges alleg. in contrarium. Glo. dicit. ſpeciale
eſt fauore matris, quando mater ſupereſt, vt d. compendioſa poſt
pubertatem obliquetur. modo habes princip. gloſſ. mag. Sed con
tra hoc oppo. quia nihil refert, ſiue iure fideicommiſſi ſiue iure di-
recto valeat in teſtamento mili. nam in teſtamento mil. non poteſt
detrahi Trebellianica, vt infra, ad leg. falci. l. in teſtamento. ⁊ ff. ad
Treb. l. j. §. denique. Vnde nihil refert, an iure directo. vel iure fi-
deicommiſſi teneat. Quidam dicunt, etiam in teſtamento mili. de-
trahi Trebellianicam, vt §. in filij. ad Treb. quod eſt falſum, q͛ lo-
quitur quo ad alia remedia Trebellia. nõ quo ad detractionẽ quar
8 te. Dicit ergo gloſſ. † quod eſt commoditas matris in hoc, primo
quia ſi reſtituit iure fideicommiſſi, apud ipſam matrem remanẽt iu
ra ſepulchrorum, vt l. quia perinde. ff. ad Trebelli. Item bona filij
non veniunt in fideicommiſſo vt l. coheredi. §. cum filie. ff. eod. Cer
te in primo dicit verum, in hoc etiam, ſecundo dicit verum, ſed non
differt in hoc compendioſa directa a fideicommiſſaria, q͛ in com-
pendioſa non veniunt niſi bona teſtantis, vt ff. eodem. l. centurio.
Vnde dicit gloſſ. quod eſt vtilitas matris in alio, quia in reſtitutio
f ne Trebellianice non veniret legitima filij. Sed[f] an ſit verum, du-
bito. Nam in princi. to teſtante, hoc verum eſt ſine dubio, ſed miles
poteſt grauare in legitima. quod poteſt ideo, quia exheredatus nõ
poteſt intentare querelam ſecũdum iſta tempora, vt l. fin. ſupra de
inof. teſta. in quo erit vtilitas matris, vt valeat iure fideicommiſſi.
Reſpond. in hoc quia in fideicõmiſſaria reſtitutione non veniunt
fructus percepti iudicio teſtatoris, ſecus eſſet in cõpendioſa dire-
cta, vt dicta lege, centurio. ¶ Item ſi mater deberet aliquid perci-
pere a filio naturaliter obligato, antequam reſtituatur fideicõmiſ-
ſum poſſet illud retinere, vt l. Stichum. §. aliquãdo. ff. de ſolu. quod
ſecus eſſet, ſi ſubſtituti iure directo venirent. Sumus expediti de
omnibus gloſſ. excepto fin. magne glo. que tractat materiam com
pendioſe, pro qua materia declaranda quero, que eſt ſubſtitutio
compendioſa. Secundo quare dicatur compendioſa. Tertio, quis
9 ſit eius effectus? Reſpond. compendioſa † ſubſtitutio quandoque
eſt ſubſtitutionis ſpecies diſtincta ab alijs, vt quando fit a milite
poſt aditam heredi. ⁊ valet iure directo, vt l. centurio. ff. eo. Quan-
doꝗ non eſt ſubſtitutionis ſpecies, ſed eſt quedã adiectio vt quan-
g do fit a pagano.[g] Illa enim nihil valet iure pupillaris directe poſt
pubertatem, ⁊ aditam her. ſed iure fideicõmiſſi, vt infra, videbitis.
Vnde tunc non eſt ſubſtitutionis ſpecies per ſe, ſed adiectio que-
10 dam. Quare dicitur compendioſa? † Dic quia fit ſub compendio
verborum, ⁊ continet tempus ſcilicet, quandocunque deceſſerit.
11 ¶ † Quero quis ſit eius effectus? Reſpond. ſi quidẽ ſit a milite, ⁊
mater non ſit in medio, omni tẽpore valet iure directo, vt l. centu
rio. ff. eod. ⁊ l. milites etiam his. ff. de teſt. mil. Si vero mater eſt in
medio pup. eta. valet iure pupillari, poſtea iure fideicommiſſi, vt
hic, niſi de volũtate defuncti aliud probetur, vt ſupra, de teſta. l.
in teſtamento. in fi. Si vero hec ſubſtitutio eſt facta a pagano, ⁊
regulariter in quolibet teſtamẽto, tunc gloſſ. diſtinguit tres caſus.
h Primo, aut ſit per verba directa,[h] vt quandocunꝗ deceſſerit talis
ſit heres, ⁊ tunc intra pupil. eta. valet iure directo, poſtea totaliter
expirat, vt l. verbis. ⁊ l. in pupillari. ff. eod. Aut ſit per verba mere
obliqua, vt quandocunꝗ deceſſerit, tali reſtituatur hereditas, ⁊
i tunc omni tempore valet iure fideicommiſſi. Et iſtos caſus gloſſ.
ponit tanquã indubitabiles, ⁊ idem tenent omnes noſtri doc. Ego
ſuper hoc moui infinita dubia, que non recitarentur in vna die.
Que dic vt plene dixi in l. centurio. ff. eo. ⁊ ibi multa dixi, que per
alios leuiter tranſeuntur, ⁊ hoc ideo propter multos caſus, quos
12 me docuit mortalitas. vide iſtam glo. Si vero † fiat iſta ſubſtitutio
k per verbum commune,[k] vt eſt verbum, ſubſtituo, vt quandocunꝗ
deceſſerit talem ſubſtituo: tu dic, vt gloſſ. ego interpretor quod ſit
fideicõmiſſaria, vt iſta ſubſtitutio intelligatur eo modo, quo omni
tẽpore valere potuit, ⁊ ſic perinde ſit, ac ſi per mera verba obliqua
l fieret, vt l. quoties. ff. de reb. dubi. Quia de iſto dubio [l] in hoc do-
ctor. noſtri multa ſenſerũt, an hec gloſſ. verum dicat: videtur quod
ſic. Nam quando ſubſtitutio ſit paribus perſonis, intelligitur eo
modo quo poteſt omnibus congruere, vt l. hereditatem, ⁊ l. quam-
uis. ſupra eod. ⁊ l. in teſtamento. de teſtamen. mili. ⁊ l. iam hoc iure.
ff. eod. ergo ita in tempore, ſubſtitutio facta diuerſis, ⁊ imparibus
temporibus intelligitur eo modo quo omni tempore poteſt con
m gruere, ⁊ ſic ſemper intelligitur fideicommiſſaria.[m] Et ita tenet
hic, ⁊ ff. eo. l. centurio. Azo in ſumma huius titu. Odof. Jaco. Bal.
Marc. Sil. ⁊ Bertran. de teſtamen. ca. Rayn. Andre. de teſtamen.
c. j. lib. vj. in glo. antiqua. Contrarium videtur tenere glo. in ſu.
§. qua ratione. in gl. magna videlicet quod intra pupill. etatem va
let iure directo: poſt iure fideicommiſſi, quod probatur ſic, ſubſtitu
tio, que variatur per tempora, debet intelligi ſecũdum varietatem
temporis, vt l. pretia rerum. §. nonnullam. ad legem Falci.
Pro hoc videtur caſus in l. pater Seuerinam. §. cõditionum ver
ba. ff. de conditio. ⁊ demonſtra. ⁊ iſtam opin. tenent multi docto.
Secunda fuit opinio Jacob. de Aretio, qui dixit ſic. Aut iſta ſub-
ſtitutio fuit facta ſimpliciter, ſi filius meus deceſſerit, ⁊c. Nec ibi
fuit appoſitum verbum diſtributiuum, quandocunque, tunc vera
ſit opinio. gloſ. vt valeat omni tempore, tãquam fideicommiſſaria,
quia eſt vna, ergo pro toto tempore debeat vno, non diuerſo iure
cenſeri, argumen. l. eum qui heres. ff. de vſucapi. Sed ſi apponere-
tur verbum diſtributiuum, quandocunque, tunc perinde eſt, ac ſi
tempora ſingulariter enumerarentur, vt l. ſicut in annos. in prin.
quibus modis vſuſfruct. amit. ſed ſi tempora eſſent ſic ſingulariter
enumerata intra pupilla. etat. valeret iure directo, poſtea iure fi-
deicommiſſ. vt infra dicam ergo, ⁊c. Et hanc opinio. videtur te-
Cynus ⁊ ita dicit ſe conſuluiſſe. Quid dicemus? domini, in hoc in-
ueni notulas multas. Et dico quod debemus primo aduertere,
an ex preſumpta voluntate defuncti poſſit apparere quid volue-
rit. tunc enim ſtamus voluntati ſue, etiam contra matrem, vt l. in
teſtamento. §. de teſtamen. mili. ⁊ habuiſtis not. §. eodem. l. in glo.
3 ſuper verbo, omnimodo. ¶ † Quid enim ſi teſtator [n] ſubſtituit
n fratrem fratri? Certe preſumptio eſt quod voluerit matrem exclu-
4 dere, vt not. hac l. in fi. vlti. gloſ. magne. ¶ † Item quid ſi [o] teſtator
o dixit, volo quod ad talẽ veniãt omnia ſine aliqua diminutione, vel
totam ⁊ integram hereditatẽ, vel ſimilia verba tunc enim hoc non
poteſt

pōt eſſe, niſi per ſubſtitutionem directam, ergo de directa intelle-
15 xit. No. de hoc in l. iul. in prin. ff. de leg. iij. ¶ † Quero, quid ſi dixit
quod ad talem perueniant, ⁊ quod ipſe poſſit accipere ſua authori
tate: Certe ex hoc videtur voluiſſe quod valeret iure directo intra
tempora pubertatis, vt l. Titia cum teſtamento. §. j. de leg. ij. Vel
16 quid ſi dixit volo † quod ad talē perueniāt bona mea libere: Vi-
p detur velle quod capiat de manu ſua, non per alium. arg. ad hoc. ff.
de vi ⁊ vi arma. l. viim facit. Vel quid ſi ex precedētibus, vel ſequen
tibus aliud appareat, tunc eſſet recurrendū ad opi. ſtaremus enim
illi, vt d. l. in teſtamento. in fi. ſ. de teſ. mili. Sed ſi nihil apparet, ex
quo de voluntate teſtatoris perpēdi poſſet, tunc remanet dubiū.
In quo dico aut mater eſt in medio, ⁊ tunc verbum dubiū debet
interpretari in caſum magis fauorabilem pro matre, vt l. qui duos.
§. j. ⁊ quod ibi no. ff. de reb. du. ⁊ ſic omni tempore erit fideicommiſ
ſaria. Nec ob. iſta lex, q2 hic ſatis habet facere lex in milite q omni
tempore poteſt ſubſtituere iure directo. Sed eam facit obliquare
fauore matris poſt tempora pubertatis. Si vero mater non eſt in
medio, nec aliqua perſona, contra quam non admittitur tacita pu-
pilla quas perſonas plene dixi in l. ij. ff. eod. tunc ego dico qd iſta
ſubſtitutio eſt vna, non dico pro toto tempore, ſed dico vna ſecūdū
quod caſus attulit. Nam ſi filius deceſſerit in pupil. eta. interpreta
bimur quod ſemper fuit pupillaris, ſed ſi filius deceſſerit poſt pu-
pil. etatem, interpretabitur, quod ſemper fuit fideicōmiſſaria. Pro
17 bo, verbum † quod poteſt in pluribus temporibus verificari, in du
bio debet intelligi ſecundum quod caſus attulerit, vt l. aij. in princ.
ff. de adi. leg. ⁊ l. hec conditio §. ſi. cum l. ſeq. de cond. ⁊ demon. Ita
in propoſito, iſta verba, ſi filius meus deceſſerit, ſunt apta referri
ad filium decedentem in pup. eta. ⁊ ad filium decedentem poſtea,
⁊ ideo ante aditam here. vel etiam ante mortem defuncti, ſecūdum
quod caſus artulit, ita referuntur, ⁊ ſm hoc, ſi deceſſerit, poſtea cō-
tinet fideicommiſſariam, ſi deceſſerit ante aditā here. continet vul-
garem. Facit ad hoc de lib. ⁊ poſth. l. Gallus, §. j. ita intelligo iſtam
18 materiam. ¶ † Quero ergo ſi teſtator dixerit ſi filius me9 deceſſe-
q rit ſine liberis, talem ſubſtituo. Gl. hic videtur dicere quod p hec
verba videtur teſtator velle quod ſemper valeat iure fideicōmiſſi.
r Hec gl. reprehēditur per c. ſi pater. de teſt. lib. vj. ¶ † Quero, qd
s ſi teſtator ſubſtituit ſub diſtinctione tēporis. vt ſi filius meus de-
19 ceſſerit in pup. eta. vel poſtea. Certe dicit gloſſ. qd intra pupil. eta.
valebit iure pupillari, poſtea vt fideicommiſſaria, hoc autē omnes
probant, vt l. ſi frater. j. de fideicommiſ. ¶ Vltimo q2 dixi ſ. diſtin-
guendo, an ſubſtitutio fiat verbis directis an obliquis an commu
nibus, eſſet videndū que ſunt verba directa, ⁊ que obliqua, ⁊ que
communia, ⁊ ſic eſſet vidēdum de verbo habeat, ⁊ de verbo, accre-
ſcat, ⁊ de verbo moriatur, ⁊ de verbo, ſuccedat, que plene examina
ui in l. centurio. ff. eodem.

ADDITIONES.

a ☞ Precibus. Pro concordia aduerte qd ſubſtitutio compendio-
ſa facta a milite per verba directa, trahitur ad fideicōmiſ. poſt pup.
eta. quando mater filij inſtituti eſt in medio. Iſta fuit opi. gl. iūcto
tex. in l. centurio. ff. de vul. ⁊ pup. Azo in ſum. Bar. Bald. in hac l.
precibus. ⁊ doc. antiqui ſecuti ſunt hanc opi. Contrariū tenere al-
le. Bar. in l. in teſt. C. de te. mil. Tu dic, iſta q. ſolet in ſcholis diſpu
tari, ⁊ plures intellectus dantur ad hanc l. precibus, ⁊ complures
poſſunt dari ſolutiones, ſed illa magis placet, que etiam eſt cōmu
nis vz quod aut talis ſubſt. fit per verba directa directiſſima, pu-
ta, ſi teſtator dicit, directo ſubſtituo, ⁊ tunc etiam ſi mater ſit in me
dio, non obliquatur, ⁊ tunc procedat ij. opi. Aut fit per verba dire
cta non directiſſima, ⁊ procedat j. opi. Et hoc ſenſit Bald. dū facit
differentiam, an ſit facta per verba directa directo ſeu directa ci-
uilia, ⁊ q2 mens teſtatoris predominatur in omnibus. l. in cōditio-
nibus primum. ff. de condi. ⁊ demonſtra. cum ſi. Ideo attendenda
ſunt verba ipſius.

a P. PAV. P. ¶ Precibus. Iſtam. l. repetit d. Bap Caccialu. de ſan.
Seueri.

b P. PAV. P. ¶ Voluntas defuncti. vide Bart. conſi. lj. Item limita
niſi eſſet facta ſubſtitutio ad pias cauſas, vel pro exoneratione cō
ſcientie, vide Iaſ. hic ⁊ in ſimili que habes ad Bar. in authenti. ex
cauſa. ſ. de liber. preter.

c AND. BARB. ¶ Contra hoc opp. Adde Bar. in conſi. inci. nul-
lus, ꝙ eſt xiij. in ordine, vbi conſuluit qd pupil. facta extraneo cōti-
net tacitam vulgarē hic, ⁊ tex. in fi. ſ. de here. inſti. Et ſi tacita vul-
garis requirit aditionē, ⁊ illa ſubſtitutio facta per verbum qñcun-
que, que eſt compendioſa, ſi continet vulgarem, ⁊ illa verba quādo
cunque, que important ſiue moriatur ante mortem teſtatoris, ſiue
poſt. vide que dixi in conſi. comitiſſe Sclaphani, in regno Sicilie,
⁊ vide Bar. in conſi. inci. in q. propoſita ⁊ vide eundē in conſ. inci.
Ang. in authent. in ordine eſt quintum. Vide ibi omnino, vbi alle.
glo. in cap. ſi pater. de teſt. lib. vj. contra gl. huius l. Bar. in conſil.
clxxiij. inci. vir quidam. Et vide Bar. in conſi. xlij. inci. homo Ac-
curſuli. Barto. conſi. cix. incip. Minoraldus. ibi dicit teſtator dixit
quādocunque deceſſerit, dicit quod intelligitur ſiue viuo teſtatore,
ſiue mortuo, ⁊ hic eſt cōpendioſa. Bar. in conſi. cxlv. inci. cecus ha-
bens filiam. Et vide Lud. Rom. in cōſi. cxxix. quomodo alle. Bar.
hic. ⁊ vide conſi. ciiij. inci. pupillus, cui extraneus erat pupillariter
ſubſtitutus, ⁊ vide Bar. in cōſi. inci. pater filio impuberi, vbi loqui-
tur. de glo. iſta, vide ibi omnino. ⁊ vide Lud. Ro. in cōſi. ccxxvij. et
in conſ. cxxxvj. ⁊ vide Bar. in conſi. cclxxij. inci. Titius condidit te-
ſtamentū. ⁊ vide Bartol. in conſil. cclxvij. inci. Thebalducius. vbi
egregie tangit, quando ſubſtituit pupillo per verba, quādocunq3.
que ſubſtitutio ſit, ⁊ ſi deceſſerit viuo teſtatore. Bar. in cōſ. cclxxv.
inci. Vanutius, ⁊ de verbis directis in pupillari, ⁊ de verbo obue-
niat. vide Bart. in conſi xxxij. incip. homo Accurſuli.

d ¶ Quod eſt valde notā. Adde aliam coniecturam ſecūdum Ang.
ſi teſtator ſubſtituiſſet vulgariter pauperes Chriſti, vel eccleſiam,
nam etiam tunc tacita pup. excluderet matrem, quia veriſimile eſt
teſtatorem plus dilexiſſe animam ſuam quam vxorem. quoniam
prima charitas incipit a ſeipſo l. preſes. ſ. de ſerui. ⁊ ſequitur Pau.
de Caſt. hic. aut adde per Bald. conſi. lxx. v. lib.

e POMA. ¶ Vlterius opp. Aduerte ꝙ vltra multas ſol. que dan-
tur ad l. centurio. hic, ⁊ ibi eſt conſiderādum, quod ibi compendio-
ſa facta ad certum tempus, ⁊ ſic tempore limitato, hic vero non.
Vnde cogitabis de ratione diuerſitatis, cum bonum ſit argu. de
parte ⁊c. l. que de tota. ff. de rei vend.

f ¶ Sed an ſit verū dubito. Adde quod Ang. quem Pau. de Caſt.
refert, ⁊ dicit non eſſe dubitādum, q2 verū eſt, quando expreſſe ex-
heredat, ſed quando grauat de reſtituendo hereditatem, non cen-
ſetur grauare in legitimam. Et hoc dicunt velle iſtam gl. argu. l ſe-
quens. q. ff. de le. ij. Certe dicit Pau. videtur, ꝙ idē ſit in ſubſtitu-
tione directa, cū per eam non ſuccedatur filio, ſed patri, ideo nō po-
teſt dici prouiſio ſi. ij, ſed magis grauamen. ⁊ maius quam illud. qd
reſultat ex fideic. cum faciat ipſum deſinere eſſe heredē ipſo iure ⁊
ideo vr qd ſicut in fideicōmiſſaria etiā facta a milite nō venit legiti
ma filij, ⁊ ita nec directa, ⁊ ſic in directa remanebit filius heres di-
rectus etiā heres ei9, ⁊ in reſiduo deſinet, ⁊ ſubſtitut9 incipiet eſſe.

g POMA. ¶ A pagano. Et hoc eſt verū cōſiderato effectu. cōſidera
ta vero fama verborū, ſub qua concipit, pōt dici ſpecies de per ſe.

h POMA. ¶ Directa. De iſto caſu vide plene per Ale. in l. cēturio.
ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ Bar. cōſi. iij. q. ccxxxvj. P. PAV. P. ¶ Directa.
De hoc primo caſu vide Paul. de Caſt. conſi. xxxiij.

i POMA ¶ Omni tempore valet. Hoc tantum limita. vt per Bal.
in l. proxi. ver. mirabile eſt dictum.

k P. PAV. P. ¶ Per verbum commune. Vide de iſto articulo ple-
niſſime Bar. in l. ſi arrogata. ff. de adop. vbi hic vel alibi. Vide la-
te do. Franc. conſi. clv. vide Bart. conſi. ccxxix. vide Paul. de Caſt.
conſi. cx. vbi ponit quod ſi ſit ſtatutum quod de iure non ſuccedat,
nunquid autem ſubſtitutio cōpendioſa facta pupillo de bonis te-
ſtatoris tantū per verba cōmunia, matre ipſius teſtatoris, ⁊ matre
ipſius pupilli exiſtentibus in medio per tēpora pupil. eta. ſit dire-
cta vel obliqua, vide Pau. de Caſt. conſi. cccxlvj. Item de articulo
an cōpendioſa facta a muliere per verbum cōmune fauore matris
poſt pubertatem obliquetur vide omnino Pau. conſi. cccxxix. vbi
tangit pulchre intellectum huius l. in hoc paſſu. Item vi dein ma-
teria quando eſt facta a pagano matre extante in medio. Anto. de
Butr. conſil. liij. per totum. Item de compendioſa facta a pagano
per verbum cōmune in omni tēpore ſit fideicōmiſſaria, vide Ang.
late diſputantē conſi. cxviij. inci. in hoc teſtamento Petri. Et quā-
do mater eſt in medio, quod omni tempore ſit fideicom. vide Io.
de ana. conſi. lxxix. dicentē iſtam eſſe cōmunem, ⁊ Bal. ibi. in addi.

l POMA. ¶ De iſto dubio. In quo dubio cōmunis opi. eſt ꝙ in-
tra tempora pubertatis valet iure directo, etiam ſi mater ſit in me-
dio, vt per Alex. l. in centurio. ff. de vulga. ⁊ pup. ⁊ conſil. lxxij. in ij.
vo. ⁊ conſi. xvij. in j. vol. ⁊ conſi. xij. in iij. volum. Paul. conſ. ccxlvij. ⁊
ccxxxvij. ⁊ conſi. ccclij. Barto. conſi. xlvj. ij. volu.

m ¶ Fideicōmiſſaria. adde ꝙ ſubſtitutio facta impuberi, per verbum
cōe ſit oī tēpore fideicōmiſſaria, voluit Bal. cōſ. ccx. incip. in cōſu-
lēdo ſemp tenui cōem opi. iiij. ⁊ eo. lib cōſi. ccl. in dicta ſubſt. ⁊ cōſi.
ccclxxxvj. inci. quidā noīe. An. ⁊ cōſi. cxlij. inci. pater fecit. iij. li. ⁊ ibi
etiā intra ſi ſoror ſit in medio, ⁊ cōſil. ccclxix. inci. premiſſis. ij. li. vbi
pulchre quādo mater eſt in medio, ⁊ ibi nō vult firmare pedes, q2
fratres teſtatoris, ⁊ mater pupilli cōcurrebāt. Eandem opi. tenet
Ang. cōſi. xiij. ⁊ conſi. cxxv vbi refert Bal. ita cōſuluiſſe idē voluit
Bar. conſi. liij. incip. Ang. Mat. ⁊ cōſ. ij. incip. homo Accurſuli, ꝙ
vero infra pupillarem etatem valeat iure directo, poſtea iure fidei-
cōmiſ. voluit Pau. de Caſt. etiam ſi mater ſit in medio. cōſi. ccxxvj.
⁊ conſi. cx. ⁊ conſil. ccc. Oldra. conſil. cxxv. Ro. idem videtur ſenſiſſe
conſi. clxxxv. ⁊ Alex. conſi. xij. vbi vide que hic dicit eius lib. ij.

n ¶ Quid enim ſi teſtator. vide pulchrum conſi. Bal. conſ. cclx. iij. li.
Bal. conſi ccxvij. incip. quidam Pe. j. lib. ⁊ ibi vnum verbum, quid
ſi frater fuit ſubſtitutus tanquam miniſter pauperum.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

¶ Item quid ſi. Adde Bal.cõſi.cclxxviij.iiij.vo.⁊ cõſ.ccliiij.i.vo.
Ang.conſi.cxxv.Ro.conſi.cxxx.Bar.conſi.xv.inci.in Dei nomi-
ne pater habens.
POMA. ¶ Bona mea libere. Quid importat iſtud verbũ libere,
vide tex.in c.de multa.in ver.libere.de preb.vbi Ab.no. Adde bal.
in c que in eccleſiarũ.in ver.liberũ.de cõſt.⁊ ibi do.Ant.in iiij.no.
Adde etiam tex.in c.j.in verb libere.⁊ vide Jo.an.de re.iur.in vj.
⁊ clarius Gemi. Adde tñ qđ in contrarium cõſuluit Rap.cu.in cõ
ſi.cv.inci.Ant.ſed qđ opi.hec q̄ libere exponatur idem.ꝓpria au-
thoritate,eſt tex.in c.cum epiſcopus.ꝑ expoſitionem Arc.⁊ Joã.
and.de officio.ordina.in v.notab.gl.in c.j.in ver.libere.de teſtamẽ.
in vj. Facit qđ no gl.in c.cum plures.in ver.libere.de offi.dele.in
vj.⁊ gl.in cle.dudum.in verſi.libere.de ſepul.alibi Car.in c.ad hec.
de relig.dom.facit qđ no.gl.in expoſitio.ibi cõmuniter approba-
ta in c.lator.de bo.volun.ponit Alex.de iſta dictione in conſil.xij.
inci.viſo thema.in j.⁊ ij.vol.Barb.in c.j.de off.⁊ do.Ant.de Bu.
conſi.xij.in ij.vol. Facit qđ no.An.in l.hic ſi res.ff.de rei ven.vbi
inquit qđ ſi teſtator dixerit quod legatarius non moleſtetur per
heredem in re legata,videtur data licentia capiẽdi propria autho
ritate,⁊ de ver.libere,vide Mod.i l.j.§.de ſa.ſan.ec.⁊ in v.q.prin.
in prin.ibi Alex.in apoſtil.vide de verbo libere,Jaſo.in l.cẽturio.
ff.de vul.⁊ pup. De verbo autẽ plena poteſtas,⁊ libera,vide Fel.
i c.auditis.de preſcrip.Barb.in c.preterea.de offic.delega. Adde
etiam quod ſtatutum dans poteſtatem plenam,vel liberam proce
dendi ſuper maleficijs non poterit tamen ponere aliquem ad tor
turam,niſi precedentibus indicijs. Vide Jaſ.in l.ſi miles.in ſi.
p P.PAV.P ¶ Bona mea libere.vide Com.qui hoc ſequitur in cõſ.
iij.inci.teſtator Bar.inſtituit.circa med.⁊ idem in ver.pleno iure.
ſecundum Ant.de Bu.conſi.liij.de quo.s.
q P.PAV.P. ¶ Sine liberis. Vide que ſcripſi in l.centurio.ad Bart.
⁊ in l.in populari.ad ſi.⁊ in l.ij.in prin.de vul.⁊ pup.
r ¶ Reprehenditur. Adde vt per Bal.conſi.xlvj.⁊ ccl.iij.vol.⁊ cõ
ſi.ccj in ij.vol.per Old.conſi.xcix.inci.factum tale quidã teſtator.ꝑ
Bar.conſi.xvij.in c.homo Accurſ.per Bald.conſi xlvj.⁊ ccclv.iij.
vol.⁊ conſi.clxxxiij.⁊ cxliij.lib.ij.⁊ conſi.cliij.j.vol.Pe.de anc.conſ.
xxvj.⁊ Bol.conſi.cclv.iij.lib.
s P.PAV.P. ¶ Lib.vj. De intellectu huius c.ſi pater.vide do.Fran.
conſi.clv.

LEX IX.

1 ☞ Mente captis quomodo ſubſtituitur,⁊ que ſpecies ſubſtitutio
nis ſit.

a HUmanitatis [a]Parẽtibus vtriuſque ſe-
b xus permittitur[b] filijs mẽ
c te captis,[c] ſaltẽ in legitima inſtitutis,ſubſtituere que
ſubſtitutio finietur,ſi ad ſanam mentem peruenerint,⁊
ſi habet filios,vel fratres,alterum ex eis debet ſubſtituere.hoc di
cit. Primo ponit dictũ,qualiter põt fieri ſubſtitutio exemplaria.
Secundo ponit qualiter finitur hec ſubſtitutio. Tertio ponit limi
tationem primi dicti. Secunda ibi,ita tamen. Tertia ibi,ſi filij. Ad
uerte q̄ hec eſt quedam conſtitutio,⁊ in tribus tantũ locis habe
mus de hac materia,hic,⁊ inſti.de pub.ſubſti.§.qua ratione.⁊ ff.eo
1 dem.l.ex facto. ¶ † Not.quod mentecaptis poteſt ſubſtitui dire-
cto,que ſubſtitutio dicitur exemplaria ex eo quod eſt inducta ad
exemplum pupillaris,vt hic dicit tex.⁊ Inſtit.eod §.qua ratione.
2 ¶ † No.ſecundo quod parentibus vtriuſque ſexus,licet hanc ſub
3 ſtitutionem facere. ¶ † Tertio no.qđ hec ſubſtitutio finitur,cũ per
4 uenerit ad ſanam mentem. ¶ † Quarto not,quod quando ille,cui
fit ſubſtitutio habet filios vel fratres,dʒ ex eis ſubſtitui. ¶ Not.⁊
quod ad hoc vt fiat hec ſubſtitutio,requiritur,quod ille cui fit,in-
d ſtitutus ſit,ſaltem in legitima. ¶ Et oppo.per ordinẽ[d] ad primum,
⁊ videtur quod hec ſubſtitutio non poteſt fieri abſque reſcripto
Principis,vt l.ex facto.ff.eodem titu. Solu. Fateor quod de iure
antiquo hec ſubſtitutio non poterat fieri abſque reſcripto Prin-
cipis vt ibi,hodie poteſt fieri authoritate huius l.⁊ inſti.eo.§.qua
ratione. Secundo oppo.quod non licet matribus ſubſtituere,vt l.
ſi mater.ff eo. Sol. Fateor quod non poteſt ſubſtituere pupillari-
ter vt ibi,ſed exẽplariter ſic,vt hic. Et in hoc differt pupillaris ab
5 exẽplari. Ratio eſt ſecundũ Domi.Guli.† q̄ ſubſtitutio exempla-
ris eſt introducta ex quadam humanitate vt hic dicit text.ſed pu-
pillaris eſt introducta ſecũdum iuris rigorem,vt ff.eo.l.ij.in prin.
que humanitas habet locum,ita in patre,ſicut in matre. Vel poſ-
ſum dicere quod ratio eſt,quia vbi maius periculum imminet,ibi
cautius eſt agendum,ſed in ſubſtitutione exemplaria eſt maius pe
riculum ex parte eius,cui fit ſubſtitutio,quod forte non ſperatur,
quod ad ſanos mores vnquam perueniat Sed in pupillari eſt cer
tum quod finiretur impedimentum adueniẽte pubertate,ideo non
permittitur parentibus ita large ſubſtituere. Item ex parte eo-
rum,qui ſubſtituuntur,non eſt ita magnum periculum,nam debet
ſubſtitui deſcendentes vel fratres,vt hic in ſin.merito permittitur
magis patri,⁊ matri,quod faciant ſubſtitutionem. Oppo.ij.dici
tur hic,⁊ debent eſſe inſtituti ſaltem in legitima. Oppo.de l.j.§.j.ff.
pil.ſubſt.vt ibi.aliud in exẽplaria,vt hic.que poteſt eſſe ratio? Cer-
te nulla magis poteſt aſſignari,quam quia ſic placuit ſtatuenti.
Vel dicas quod illa ſubſtitutio permittitur ex humanitate qua-
dam,que ceſſat quando quis exheredat filium,merito tunc nõ per-
mittitur hec exemplaria,ſed illa permittitur ſecundum iuris rigo-
rem. Opponi.dicitur hic,quod hec ſubſtitutio ceſſat cum ad ſanos
mores peruenerit,contra de l.ex facto.in princ.ff.eod. Sol. Fateor
6 † quod hec ſuppletur per illam ſcilicet,quod ceſſat,cum talis per-
e ſona liberos ſubſtulerit. ¶ Oppo ad ſi.l.[e] hic dicitur quod debet
f ſubſtitui ex fratribus,[f] vel filijs,ſi ſunt. Contra.ff.eod.l.ſi plures.
7 §.quos poſſum.vbi indiſtincte quilibet poteſt ſubſtitui.† Sol. In
hoc differt exemplaria a pupillari. Ratio vrgens non poteſt red-
di,ſed datur perſuaſio illa,quam ſupra dixi,quod hec procedit ex
humanitate,vel humanitas ceſſaret,niſi ſubſtitueret vnũ ex filijs,
vel fratribus,illa vero pupillaris conceditur ſecundũ iuris rigore.
¶ Vltimo opp.hic dicitur quod poteſt vnum ſubſtituere ex filijs
contra,ſi illos preterijt,teſtamentum eſſet nullum,vt.j.tit.ij l.i.
g maximum. Sol.[g] Huius timore dicit gl.cõcedo quod debeat exhe
redari. Doct.communiter tenent contrarium,quia alij nõ poſſet
conqueri,per l.Papinianus.§.ſed nec impuberis.ff.de inoffic.
Hic non habetis alia circa hanc l. Cyn.hic modicum in iſta ma
ria dixit. Gul.multa,⁊ ego plenius in l.ex facto.ff.eo.dic vt ibi […]

ADDITIONES.

a Humanitatis. Aduerte Domi.Alex.in hac l.humanitatis.alleg.
Bartol.ſibi contrarium,ſed pro ſaluatione Bar.vide concordiam
quam poſui ad l.ex facto.in prin.ff.de vulg.
POMA. ¶ An iſta lex habeat locum in furioſo,vide Matthe.
notat.clxxix.
b POMA. ¶ Permittitur,⁊ cogita quid ſi eſſent filij ex diuerſis
maritis,vel vxore,qui deberent ſubſtitui,an vtrinque coniuncti,
vel etiam alij ſecundum quod teſtatori videtur. Ex diſcurſu lec.
Barto.colliget aduertens lector tres differentias inter exempla-
riam,⁊ pupillarem,tu vero aduerte quartam,quia pupillaris ad-
ueniẽte pubertate,in totum expirat,exemplaria vero recedente fu
rore ceſſat,vt hic in tex.⁊ Jmol.iterũ ſubueniente furore haberet
locum,vt hic per doctor.licet contra faciat text.in §.qua ratione.in
verſicu.confirmant. Inſtitu.eod.tit.iure cognita quia aliqua hu[…]
inde poteſt induci.
c ¶ Mente captis. Adde,quid ſi mutus vel ſurdus,vel prodig[…]
cui bonis eſt interdictum, Doctor vt refert Pau.de Caſt.com[…]
niter dicunt idem eſſe. Ang.tamen contra,vt nec etiam furioſo [...]
ſit ſubſtitui,quia lex loquens de mente captis,non extendit[…]
furioſos niſi per Principem.vel habentem poteſtatem legis [...]
dende,vt ſupra.de nuptijs.l.ſi furioſi.vbi dicit eſſe caſum [...]
dubitanter loquitur, Tu dic quod pro opin. Paul.de caſt.[…]
conſuluiſſe Bald.conſi.ccxij.j.lib.incip.quidam Pet.vbi [...]
vide ad hanc l. Quid autem ſi mente capto filio ſit relictum […]
legitima an poſſit ei ſubſtitui pupillariter, Bartol.in l.ex fa[…]
eod.tenet quod ſic.⁊ Ang.Sal. Paul.de Caſtr.hic,quia [...]
petere ſupplementum legitime,⁊ Jmola.in c.Raynal.di[…]
opin.Bartol.eſt magis communis,⁊ equior,licet ipſe ibi [...]
in d.l.ex facto,⁊ Raph.⁊ Ang.⁊ Jo.Fab.in §.qua ratione.[…]
eod. Sed quid ſi mater ſubſtituendo poſt mortem filie mente ca[...]
voluit ſua bona diſtribui ⁊ dari per ſuos fideicõ.pro anima ipſi[…]
teſtatricis,an erit exemplaris vel fideicommiſſaria vide Petr.de
Anch.conſil.viij.tenentem quod ſit fideicommiſſaria.
d POMA. ¶ Ordinem. Sunt qui dubitant ad iſtam l.num quid ſi
pater habet plures filios mentecaptos,ſit neceſſe,ſi vult vni ſub
ſtituere,quod omnib.ſubſtituat,⁊ dicit ipſe quod iſte text.vide[…]
probare quod ſic,ibi ei vel eis. Iſta verba ſunt poſita cum ali[…]
myſterio,quia exemplaris ſubſtitutio eſt inducta ad exemplum
pillaris,vt hic ⁊ in.§.qua ratione. Inſtit.eo.ſed in pupillari […]
tor poteſt ſi habet plures filios vni,vel quibus vult ſubſti[…]
qui plures.ff.de vulg.⁊ pupil.igitur,⁊c.
e POMA. ¶ Opp.ad ſi.l. Appellatione fratris intelligat[…]
ſoror. Et vltra adducta hic per doct.probat iſte text hic[…]
proles deſcendentium iuncta.l.j.ff.de verborum ſignifica[…]
ditur. Sed certe videtur quod eadem ratione inducta ſit [...]
laris.§.qua ratione. Inſtitut.eod. Sed dicit quod ille text.[…]
quod imperator exemplo pupillaris fuit excitatus,ſuper quo [...]
ſiderans pietate inductus,vt hic videtur,illam introduxit[…]
pietas fuit cauſa proxi.
f ¶ Ex fratribus. Adde quod Paul.de caſt.dicit hic q̄ de hoc [...]
magna contentio,quia cuidam mẽte capto habẽti ſororẽ fuit fa[…]
ſubſtitu[…]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſubſtitutio, ⁊ ſibi fuit ſubſtitutus extraneus. Nã dicebatur quod illa erat ſubſtitutio exemplaris, ⁊ per illam excluderetur mater etiã a legitima filij per iſtum text. qui parificat exemplariam, pupil. tamen dicit ipſe quod conſuluit contrarium, q2 illa ſubſtitutio tãquã exemplaris non poterat valere, ex eo, quia ſoror non fuerat ſubſtituta. Tenet ergo Paul. quod mater poſſet per ſubſtitutionẽ exemplarẽ ſubſtituere. Idẽ tenuit bar. in l. ex fac. ff. eo. §. Io. fab. inſti. eo qua ratione. Ang. hic ⁊ Im. in ca. Ray. Et de materia, an pupillaris ſit ſimilis exemplari, vide Alexand. conſi. xxviij. volu. ij.

5 P. PAV. P. ¶ Solut. Circa iſtam ſolutio. vide Iaſo. in l. ex facto. verſic. circa queſtio. an teſtator. ff. de vulgari ⁊ pupill.

LEX X.

2 ☞ Subſtitutio quando eſt facta per nomen collectiuum ſub conditione non habet locum niſi conditio ſubſtitutionis euenerit in perſona vtriuſque.

3 Pluralitas reſpiciens vnum finalem effectum, non reſoluitur in ſingularitates, ſecus quando diuerſos effectus.

a **Cum quidam.** a Quando duobus impuberibus ſit ſubſtitutio cum adiectione nominis collectiui, ita demũ ſubſtitutioni locus eſt, ſi in vtraque perſona cõditio ſubſtitutionis verificatur. h. d. hec l. cũ l. ſeq. ⁊ magis habent difficilia contraria quã ſint in corpore iu-

1 ris. ¶ † Op. ergo. vterque eſt dictio collectiua, vter, ⁊ alter ſunt dictiones diſtributiue, ⁊ verificantur in altero tantũ vt dixi in tract. iſtorum diſtributiuorũ, in l. hoc articulo. de here. inſt. ¶ Secundo.

2 no. † quod ſubſtitutioni nõ eſt locus, niſi in vtriuſque perſona conditio ſubſtitutionis euenerit. Ad iſtud opp. de iniuſt. teſt. l. pe. vbi vno decedẽte ſtatim fuit vocatus ſubſtitutus. Sol. dicit gl. ibi fuit facta ſubſtitutio ſeparatim, ⁊ nominatim, hic vero fuit facta cum

b adiectione nominis collectiui. b iſta eſt vera. alij dicũt quod hic loquitur in filio, ibi in extraneo. Tene precedentẽ. Sic debet intelligi. ff. ad l. fal. l. pater filia. §. ſi. ⁊ ibi not. ¶ Alterius. opp. ff. ad treb. l. heredes mei. §. cum ita. vbi fuit facta cum adiectione nominis collectiui ⁊ tamẽ ſufficit quod in perſona vnius exiſtat cõditio. Sol. gl. vno modo hic, ꝙ hic ſit ſpeciale in filijs. Et nõ placet, q2 ibi etiã loquitur in filijs, ⁊ nepotibus. Uel dicit gl. ibi deceſſit fideicõ. conditionalis, ante conditionis euentũ. Hoc nihil ad propoſitũ, quoniam ibi inſtituti non erant inuicem grauati, vel ſi erãt grauati nil ad propoſitũ. Nõ enim querimus de virtute ſubſtitutionis inuicẽ facte, ſed querimus qualiter admittatur ille, qui ſubſtitutus eſt, cũ adiectione huius nominis collectiui. In hoc illa lex diſcordat ab iſta, Illa enim admittit eum, ſi conditio extiterit in perſona vnius, hic eum repellit. Sol. gl. alio modo, quod hic deficit cõditio in perſona primi morientis, ibi ecõuerſo extitit in perſona ſecundi. Pro cuius declaratiõe debes ſcire quod quãdo ſubſtitutio eſt facta cũ adiectione nominis collectiui vterqꝫ, ſecundũ rigorẽ verborũ non eſt locus ſubſtitutioni, niſi conditio ſubſtitutionis extiterit in perſona vtriuſque, vt hic, ⁊ in l. cõtraria. Sed an aliud debeat interpretari ſecundum voluntatem teſtatoris, eſt aduertẽdum, q2 quando conditio extiterit in perſona vnius, ſi quidẽ ſupereſt alius, qui ex preſumpta volũtate defuncti, ſubſtitutũ excludit, nõ eſt loc9 ſubſtitutiõi. hic eſt caſus quãdo vnus deceſſit in pup. etate, ſuperuiuẽte vno alio filio teſtatoris, ⁊ hic vult tex. ſi bene inſpiciatur ibi cogitaſſe enim patrem ⁊c. Quãdo qꝫ extitit conditio in perſona vnius, ⁊ non ſupereſt alius qui ex preſumpta voluntate defuncti ſubſtitutum excludat, tunc admittitur ſubſtitutus, vt l. contraria magis ex mente quã ex verbis. vide gl. in ſol. pe. alias ſi. ⁊ hanc ſol. teneatis. Ponit glo. aliam quod ibi in fideicom. ſubſti. hic in directa. Iſtam tangit gl. in d. l. pater filiam. §. ſi. ff. ad l. fal. ⁊ quidam habent hanc approbatam per Dy. Breuiter quãdo ſubſtitutio eſt cũ adiectione nominis collectiui, non eſt differentia inter directã ⁊ fideic. ſed illud ſolũ habemus aduertere ꝙ dixi in prori. prece. ſo. Sed quãdo ſubſtitutio fieret ſimpliciter, hoc modo, ſi filij mei deceſſerint, ⁊c. non dico vterqꝫ vel omnes, tũc eſt differẽtia inter directã, ⁊ fideicom. Nam directa non habet locum niſi in vtriuſqꝫ perſona conditio extiterit, vt. s. eo. l. quãuis, que loquitur in directa vulgari, ſed

c in fideic. haberet locum in perſona cuiuſcunqꝫ qui primo euenerit, vt l. lucius. §. caio. ff. ad treb. ⁊ l. filium de leg. ij. Ratio huius eſt,

3 † quia quando pluralitas reſpicit vnum finalem effectum, eo, ſed in ſubſtitutione vulg. inſpicitur vnus finalis effectus ſcilicet, defuncti hereditas, quoniam per vulgarem ſolũ defuncto ſucceditur, ⁊ a defuncto ſolũ capitur. Sed quãdo pluralitas reſpicit diuerſos effectus reſoluitur in ſingularitates, vt l. falſa. §. fin. ff. de condi. ⁊ demon. hoc autem cõtingit in ſubſtitutione fideicommiſſaria. nam in perſona cuiuſlibet heredum eſt fideicõ. ſingulare per ſe, ⁊ a quolibet herede capitur per ſe, nõ a defuncto immediate, merito in perſona cuiuſlibet continetur ſeu verificatur quia quilibet per ſe videtur eſſe grauatus, ideo in ſubſt. pup que reſpicit diuerſos effectus, ſicut fideicommiſſaria quia per eam ſucceditur pupillo, nõ defuncto, eſt idem quod in fideicommiſſaria, vt. s. dixi. Et de hoc plenius dixi in d. l. heredes mei. §. cum ita. ad Trebelli. ⁊ ibi vide, ⁊c.

ADDITIONES

a ☞ Cum quidam. Pro concordia aduerte, ſi nomen collectiuũ non fuit expreſſum per teſtatorẽ, qui duob. hered. inſtitutis, per fideic. ipſis ſubſtituit Caium ſimpliciter, ⁊ ſic ſine expreſſione nominis collectiui. ſ. vterque, vel omnis, ⁊c. queritur an altero decedente, debeatur pro dimidia fideicom. ſubſtituto, an tunc demum vtroque moriente. ⁊ Pet. de Caſtr. conſil. ccxxxvj. incip. dubitatio vertitur. dicit ꝙ Bar. vnum tenet in hac l. cum quidã. que eſt l. pen. ſ. affirmatiuam quod debeat fideicom. altero viuẽte, per l. lucius. §. caio. ff. ad Treb. Sed contrarium alleg. tenere Bart. in l. heredes mei. §. cum ita. ff. eo. titu. in l. quidam teſtamento. ff. de vulg. ⁊ pup. Sed pro ſol. Pau. de Caſt. in d. cõſi. dicit, ꝙ Bar. in hac l. pen. in aduertentia, ⁊ in curſu lectionis fuit hic locutus, ⁊ nõ ex propoſito. Sed hoc non placet do. Anto. de Nicel. ideo dic. ſecundum eum, quod Bar. loquitur loquendo in fideicommiſſaria ſubſtitutione, quia in directa vulgaris non habet locum, niſi vtroqꝫ defuncto, ſed communiter omnes in locis predictis dicũt in fideicommiſſaria. quod vera eſt opi. quod debeatur fideicommiſſum ſubſtituto, altero decedente, vt d. §. Caio. niſi alia ſit mens teſtatoris. non enim voluit intelligere Bartol. in dict. §. cum ita. quod eo ipſo quod eſt filius, excludat ſubſtitutum niſi ſit alia coherens coniectura: illa tamen bene coadiuuat, ⁊ in hoc ſi inſpiciatur Bart. nullibi ſibi cõtradicit.

b ¶ Collectiui. Adde quod Paul. de Caſtr. querit quid ſi frater ſuperſtes non poterat ſuccedere fratri premorienti ab inteſt. quia erant ex diuerſis matri. ⁊ extabat mater primi morientis ꝗ pferebatur fratri ex latere patris tantum coniuncti, vt j. ad tert. Sol. dicens quod cũ ceſſat ratio huius l. ſubſtitutus ſtatim vocabitur ad hereditatem primi moriẽtis: quia poſtquam per eius excluſionem non faueretur fratri ſuperſtiti, non debet induci excluſio, prout etiam hoc dicit not. Bald. ſecundum Nic. mat. in ſubſt. fideicom. in pe. queſtio. huius. l. Et hoc dicit tenere etiam Rap. hic, ⁊ idẽ eſſe ſi quocunque alio modo frater a ſucceſſione legitime fratris repelleretur, ſed quid ſi in ſubſtitutione nõ fuit appoſita dictio collectiua, ſed dixerit, ſi filij mei in pupil. eta. deceſſerint, talẽ ſubſtituo, ⁊ vnus in pupil. eta. altero ſuperſtite deceſſerit, an ſubſtitutus ſtatim admitteretur: Dicit Paul. videtur quod ſic. arg. huius. l. a contrario ſenſu. Item per l. lucius. §. caio. ff. ad treb. ⁊ Barto. videtur ſentire in dicta l. heredes mei. Bald. dicit ipſe, tenet hec contrarium pro quo alleg. gloſſ. ord. in dict. l. ſi pater impuberis. ff. eod. quoniam hoc caſu etiam ſubeſt ratio que ponitur in iſto text. Preterea etiã copulatiua requirit cõcurſum vtriuſqꝫ copulati, ad verificationem ſui l. ſi heredi plures de cond. inſtitu. quod eſt verum in primo moriente, ſed ſi pupillus mortuus eſſet poſt pup. eta. ⁊ ſic expiraſſet ſubſtitutio pupil. quo ad eum in perſona ſecundi morientis, extaret conditio tunc quia non extaret perſona, que ex preſumpta mente defuncti excludit ſubſtitutum, admitteretur de equitate, ⁊ etiam de rigore ad hereditatem vltimi morientis, ſed ſi foret appoſita dictio collectiua, tunc non de rigore ſed de equitate, per d. §. cum ita. Sed quid ſi ſubſtitutus eſt filius maior teſtatoris, duobus fratribus impuberib9, ⁊ vnus moriatur in pupillari eta. an ſolus ſubſtitutus vocabitur ad hereditatem illius excluſo ſuperſtite pupillo: Breuiter dicit Pet. quod ambo vocabuntur ab inteſtato, quia non eſt veriſimile quod teſtator fratrem impuberẽ voluerit excludere a parte hereditatis illius premoriẽtis. Pro hoc l. cum auus. ff. de condi. ⁊ demon. Tu adde dum Barto. alleg. d. §. caio. volens quod ſi ſit facta ſubſtitutio fideicom. ſine adiectione nominis collectiui, quod non eſt neceſſe quod cõditio exiſtat in perſonam omnium etiam ſi ſuperſit perſona que ex preſumpta mente teſtatoris excluderet ſubſtitutum quod ipſe contrarium tenet in l. quidam teſtamento. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ in l. heredes mei. §. cum ita. ad trebel. ⁊ id quod in d. loc. dixit ſequitur Paul. de Caſtr. conſi. ccxxxvj. vbi dicit, quod licet alias dubitauerit, quia Bart. erat cõtrarius, quod ſibi tutũ non videtur recedere in conſulendo ab opi. Bart. ibi. ⁊ ꝙ hic locutus eſt per inaduertentiam, ſed aduerte, quia idem Paul. conſil. cclv. incip. ſi contingit. circa ſi. tranſit cum Bart. hic, ⁊ dicit ꝙ Bart. in d. §. cum ita, male loquitur, tamen de Bart. mentionem non facit in d. l. quidam teſtamento. vnde eſt preſumendum, ꝙ maturius cogitauerit. in d. cõſil. ccxxvj. licet prius in ordine, ⁊ vide ad materiam Bald. conſi. cccxc. j. vol. ⁊ conſil. cxvij. cxix. ij. volumi. per Ang. conſi. lxxx. ⁊ cix. per Alexan. conſi. cxij. ⁊ ſeq. iij. vol. ⁊ melius conſi. cviij. in j. vo. per Pau. de caſt. conſil. cclv. ⁊ per Abba. conſ. viij. ij. lib. ⁊ per Bal. conſi. lxxxij. v. lib.

c P. PAV. P ¶ In perſona cuiuſcunque. in contrarium in hoc vide Paul. de Caſt. alleg eundem Bar. in duobus locis conſi. ccxxxvj. ⁊ ibi etiã ponit alle. prepoſitum. quod ſubſtitutus non admittetur, apud quẽ debet remanere portio deficientis, ⁊ ſic an ſuperuiuens intelligatur ipſe ſubſtitutus, vide etiam eundẽ Paul. conſi. cclvij.

LEX XI.

a Plures inſtituti cum adiectione nominis diſtributiui,quilibet
vocatur in virilem.

SI quis duobus. a Iſta eſt mirabilis
lex. Breuiter dicit
cum plurib.inſtitutis,tertius ſubſtituatur cum adiectio⸗
ne nominis diſtributiui,vocatur quilibet in virilē,⁊ ſi pa
tri,⁊ filio,ſimul inſtitutis tertius adiungatur,pater ⁊ filius loco
vnius habentur,⁊ vnam portionem accipiu t.h.d.⁊ habet diffici⸗
1 lima contraria hec lex.¶ † Not.quod quando plures inſtituuntur
cum adiectione nominis diſtributiui,quilibet vocatur in virilem,
2 ac ſi eſſent ſingulariter nominati ¶ † Not.ſecundo quod pater ⁊
b filius cēſe tur vna perſona.b modo ſicut hic ſunt duo dicta,ita iſta
lex habet duas glo.difficiles.Contra l.noſtram opp.directo.ff.eo.
l.ſi pater in pri .Sol D cūt quidā.ꝙ hec corrigit illam,ſed euitā⸗
da eſt legū correctio.Alij dicūt,ꝙ hec lex loquitur in bonis paternis,
illa in bonis filij.Hec eſt truffa.Alij dicunt ꝙ hic ideo habet virilē
in ſubſtitutione,quia ad eaſdē partes fuerūt admiſſi in inſtitutio⸗
ne,vt j.eo.l.j.Iſta eſt quedā diuinatio.Tu dic quod hic fuerūt in⸗
3 ſtituti heredes,cum adiectione nominis † diſtributiui.quiſquis,ibi
ſecus.Iſtā ſo.tenent omnes doc.Vltramon.⁊ Citramon.Et audi⸗
ui ſemel a quodā antiquo aduocato de Floren.quod ipſe interro⸗
gauit do.Mar.de Fano de iſto contrario cū vidiſſet eum fratrem
predicatorē,⁊ dixit ſibi,ꝙ hec dictio quiſquis ſoluebat iſtud con⸗
trariū,licet gl.non poneret.¶ Op.ff.de vſufr.accr.l.ſi quis Titio.
j.reſpon Dicit glo ſed expone ibi,Titio ⁊ heredibus ſuis ſcilicet
Titij legatarij.Sed certe gl.vlt.in cōtrariū,tenet quod ibi loqua⸗
tur de heredib.teſtatoris non legatarij.Sed gl.ergo,vt dixi in pre
cedenti cōtrario,hoc cōtingit propter naturam iſtius diſtributiui
quiſquis,quod inducit,vt videatur quilibet ſingulariter nomina⸗
tus,ibi ſecus.Contra hāc ſol.opp.de l.lucius.§.lucius.ff.de leg.ij.
vbi quilibet in virilem vocatur.So.Dicunt Vltramon.ibi nō fuit
nomen diſtributiuū,licet fuit appoſitum relatiuum,quis vel qui,
vt puta relinquo ſeruis,quos teſtamēto manumiſi,vnde eſt perin
de,ac ſi diſtributiuū fuiſſet appoſitum.Iſta ſol.eſt falſa per.l.ſi pa⸗
ter.in prin.ff.eo.vbi apponitur dictio quis,tamen non vocātur in
virilem.non enim ponitur ibi in aliqua illarū legū diſtributiue,ſed
magis relatiue.Et ideo ſolue ad d.l.lucius.quod ibi ex preſumpta
voluntate defuncti propter rationē,quam hic ponit glo.quā Dy.
ſequitur ⁊ But.ita hic tenet.Sumus expediti de prima parte. ve⸗
c nio ad ſecundā.c ¶ Op.venio ad gl.ſi.⁊ eam intelligas,ſcias quod
iſta gl.ſignat cōtrarium vnū,⁊ vnā q.format permiſtim,⁊ ideo erit
tibi laborioſum,ſi non intelligas,⁊ legas eā,dico tibi.¶ Oppo.de
d l.ſi quis d Titio.ij.reſpō.de vſuf.accr.ſol.verbū vna,hic poſitū tol⸗
lit contrariū.Iſtam ſo.reprobat glo. per l.Titius fundi.⁊ per l.li⸗
ber homo.§.Titius.⁊ l.interdū.j.reſpon.de here.inſti.Vnde dicit
glo.ibi,dicit Titio.⁊ heredibus ſuis,ſcilicet defuncti.hic dicit,Ti⸗
tio ⁊ filijs ſcilicet ipſius Titij.⁊ iſta eſt vera ſol.Quod autē ſequi⸗
tur in gl.intrat in quandā q.vide ⁊ ſigna ibi qualiter inter ſe.Mo⸗
do intrat in quandā q.qualiter inter ſe diuidat cōiuncti ibi,vel ibi,
hic redit ad contrariū quod primo fecerat.Sequitur ibi vel refert.
redit ad q.quā.ſ.fecerat,ſiue tetigerat.non enim hoc eſt de ſol.con
trarij.Procedo ergo in recitatione gl.ſoluit alio modo,quod hic
dicit filijs,ibi heredib.quod gloſſ.reprehendit per aut.de iureiu.a
e mor.pre.nā ſicut pater ⁊ filius e cenſentur vna perſona,⁊ ita heres
⁊ defunctus.tene ergo precedentē ſol.quod ibi loquitur de here⸗
dibus teſtatorū.hic de filijs ipſius heredis inſtituti,vel legatarij.
¶ Quero ergo,⁊ modo intro q.quā gl.format.Iſti heredes ſimul
coniuncti qui vocātur in vnam portionem qualiter diuidāt illam
portionem inter ſe?Dicit glo.quod eam diuident pro hereditaria
portione,vt l.qui cū plures.ff.eo.Vel verius eſt videndum,quan⸗
do Titius miſceretur cum pluribus,heredibus.Aut heredes fue
runt nominati ſingulariter,aut non.Si fuerunt nominati,habe⸗
bunt viriles,alias habebunt hereditarias.Hic non ſunt alia.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶ Si quis duob.Quid autem quando plures vocan⸗
tur cū alio tertio ſub nomine collectiuo,an habeantur loco vnius,
vide Ro.conſi.xcix.vide pulchram queſtionem,quam ponit Soc.
in l.vtrum.ad ſi.prin.de reb.dub.ſubſtitutione facta fratrib.nomi⸗
natis nomine proprio,ſubſtituendo vnumquenque pro quarta
parte quomodo intelligatur.
b POMA.¶ Vna perſona.vide Barba.conſil.x.volu.ij.vbi limi⸗
tat etiam aliquid conſi.lxvj.in j.volum.Adde quod no.non ab re
Bar.in l.j.§.his qui.ff.de leg.iij.⁊ Bar.conſi.x.volum.ij.Felin.in
cap.j.de magiſt.P.PAV.P ¶ Vna perſona.An autē in ſocietate
pater ⁊ filius cenſeantur eadē perſona.vide.An.cōſi.cx.alias.cvj.
incip.⁊ Ant.Et quod in multiplici alia materia,vide Fel.in c.aſ⸗
ferte.extra de preſum.Iaſ.hic late.Item quod vbi vnus nomina⸗
tur ratione maioris preeminentie,vel dignitatis,puta Titius,et
ſocij talis negotiationis ⁊ Caius promittit centum,Titius,⁊ ſocij
capiuntur pro vno.Vide Dec.in cap.paſtoralis.in prin.de reſcri.
vbi quedam alia.⁊ vide que dicit Fel.quando plures vocētur ſub
nomine collectiuo,vel tanquam duo corpora.
c P.PAV.P.¶ Ad ſecundam.Circa iſtam ſecundā partē vide que
dicit Areti.in l.diſcretas.ad fin.de vul.⁊ pupi.vbi etiam ponit an
procederet in fratre ſubſtituto ſub nomine proprio cum alio.Item
ſub nomine appellatiuo coniunctim ⁊ inſtituto alio extraneo.
d AND.BARB.¶ Opp.de l.ſi quis.Et ſic facit qđ ſi condēnatur
Poteſtas cum ancianis in centū.Poteſtas tenetur in quinqua⸗
ginta ⁊ in reſiduo anciani.Pro quo vide in l.plane.de leg.j.l.iudi⸗
ci.coniuncta gl.in ver.multe.de appel.⁊ ſolet tangi.l.non ambigi⸗
tur.de leg.hic,⁊ l.ſi quis Titio.de vſufr.accr.⁊ l.interdum.de her.
inſtitut.⁊ vide Bartol.in conſil.lxxx.incipien,factum tale eſt,pre⸗
e dictus mutus.¶ Pater ⁊ filius.adde quod hoc facit ad queſtio⸗
nem ſtatuti cauentis quod nullus habeat officium in ciuitate,niſi
habeat eſtimum centum librarum.an ſi filius nō habeat eſtimū,⁊
pater ſic ſufficiat vt filius poſſit habere officiū.Bal.conſueuit al⸗
leg.ſingu.in l.ij.infra,qui eta.lib.x.quod libra ⁊ eſtimum patris pro⸗
deſt filio etiam ſeorſum habitāti a patre.Ita dicit ipſe in l.pretor.
§.ſed ſi filius.ff.de edēd.De qua queſtione vide aliquid per Bal.
⁊ Ange.hic ad finem per.Bald.in cap.filius de ca.qui cu.vend.
⁊ in l.non plures de ſacroſanctis eccleſijs ⁊ in l.ſciendum.qui ſa⸗
tiſda.cog.Barto.in l.cum ſcimus.C.de agri.⁊ cenſi.libr.xj.

De neceſſariis ſeruis hæredibus inſtituendis, vel ſubſtituendis. Rubr. XXVII.

LEX. I.

SI qui. Breuiter dicit,Ille,qui non eſt ſoluendo,
poteſt vnum ſeruū ſibi facere neceſſarium,
niſi eſſet ſpecialiter obligatus.hoc dicit.

LEX. II.

CVm ſerui. In inſtitutione,que enūciatiue ali⸗
quem dicit eſſe liberum,videtur li⸗
bertatem relinquere,ſecus in legato.hoc dicit.

LEX III.

SI tutor. Tutor non poteſt ſeruos pupilli ſibi ne⸗
ceſſarios heredes inſtituere.h.d.

LEX IIII.

CVm quidam. Seruus poteſt ab inſtitu⸗
libertatem conſequi,⁊ pu⸗
lo neceſſarius heres exiſtere.h.d.

LEX V.

QVidam. Si ſeruus fuerit heres inſtitutus
to vel in parte,ſine libertate,vel
datus,erit heres tutor,vel liber.hoc dicit vſque ad
alio.¶ Oppo inſtitu.de heredib.inſti.§.ſeruus.Solu.ibi alie
in vita hic legauit in vltima volun.¶ Item opp.quod vltima
ptura debeat valere.⁊ ſic cū legatum poſt inſtitutionē fuerit
preualet legatum,vt l.ſi quis eum.ff.de vul.⁊ pup.de leg.j.l.
hi.§.legatum.Sol.ſpeciale eſt h c fauore inſtitutionis,liberta

a **§.Alio.** Alias, **Illo.** Si legatum a ſeruo,ſine liber⸗
tate relinquitur,heres preſta⸗
re non cogitur,ſed ad preſtandum hortabitur.hoc dicit.Oppon.
de l.ſeruus.infra,de leg.Solu,Non valet legatum vt heres coga⸗
tur de neceſſitate preſtare,tamen de equitate ſic vt hic.Oppon.
de l.ſeruos.de ali.lega.Solu,ſpeciale eſt in legatis alimentorum

ADDITIO.

a POMA ¶ Si legatum.Iſtud fallit in caſu naturali.l.Lucius
de teſtamen.milita.

§.Queiuris. Si ſeruus a.j.gradu legatur ⁊
riter ſubſtituatur,ſi cōditio ſub
extiterit,heres erit,⁊ liber:ſi defecerit,legatum valebit.h.d.

LEX VI.

DEciſione. Si ſeru⁹ pure inſtituatur,ſub cōdi⸗
tione libertas datur,ſi quidē cōdi⸗
tio poteſtatiua defecerit,hereditate,⁊ libertate pri⸗
bitur,ſi caſualis,libertatē cōſequitur,⁊ hereditate
ubitur